

Dosarul nr. 3ra-803/19

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (Z.Talpalaru)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (M.Anton, V.Cotorobai, I.Țurcan)

DECIZIE

20 noiembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul:

Judecătorii:

Tamara Chișca-Doneva

Sveatoslav Moldovan

Iurie Bejenaru

Victor Burduh

Nicolae Craiu

examinând recursul depus de Serviciul Fiscal de Stat,
în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă
de către Societatea pe Acțiuni „Floarea Soarelui” împotriva Serviciului Fiscal de
Stat, intervenient accesoriu Societatea cu Răspundere Limitată „Agrofloris-Nord”
cu privire la contestarea actelor administrative,
împotriva deciziei din 7 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a ț ă:

La data de 20 octombrie 2019, Societatea pe Acțiuni „Floarea Soarelui” a depus
cerere de chemare în judecată împotriva Serviciului Fiscal de Stat cu privire la
contestarea actelor administrative.

În motivarea acțiunii a indicat că, la 2 august 2017, în urma controlului efectuat
la Societatea pe Acțiuni „Floarea Soarelui” la fața locului prin metoda verificării
prin contrapunere privind relațiile economico-financiare cu Societatea cu
Răspundere Limitată „Cereale Comerț” pentru perioada de activitate 1 ianuarie 2016
– 1 august 2017, Serviciul Fiscal de Stat a întocmit actul de control nr. 3-559879 din
2 august 2017.

Nefiind de acord cu actul de control nr. 3-559879 din 2 august 2017, la 18
august 2017 Societatea pe Acțiuni „Floarea Soarelui” a înaintat dezacordul său
Serviciului Fiscal de Stat.

A specificat că, a recepționat la 30 august 2017 răspunsul Serviciului Fiscal de
Stat cu nr. 26-05/2-08/4806, iar la 25 septembrie 2017 a recepționat răspunsul nr.
26-05/2-08/6101, prin care pretențiile sale au fost respinse.

Prin actul contestat, Societății pe Acțiuni „Floarea Soarelui” și Societății cu
Răspundere Limitată „Agrofloris-Nord” li se încalcă dreptul de proprietate, astfel
considerându-l ilegal.

În privința constatării Serviciului Fiscal de Stat a proprietății Societății cu
Răspundere Limitată „Cereale Comerț” a cantității de 14 736 de kg de semințe de

floarea soarelui în valoarea de 103 152 de lei, la data de 1 noiembrie 2016 între Societatea pe Acțiuni „Floarea Soarelui”, în calitate de cumpărător și Societatea cu Răspundere Limitată „Cereale Comerț”, în calitate de vânzător, a fost încheiat contractul de vânzare-cumpărare nr. 93/48.

Potrivit pct. 2.4 al contractului, vânzătorul livrează semințe de floarea-soarelui la elevatorul Societății pe Acțiuni „Floarea Soarelui”, iar cumpărătorul achită prețul mărfii.

Întru îndeplinirea obligațiilor sale contractuale, a achitat către Societatea cu Răspundere Limitată „Cereale Comerț” suma de 103 152 de lei, fapt ce se confirmă prin ordinul de plată nr. 14316.

A specificat că, Societatea cu Răspundere Limitată „Cereale Comerț” i-a livrat semințe de floarea-soarelui, însă nu a transmis factură fiscală pentru cantitatea de 14 736 de kg de floarea- soarelui.

Din acest motiv Serviciul Fiscal de Stat consideră că, acest volum de marfă, aparține în continuare Societății cu Răspundere Limitată „Cereale Comerț”.

A relatat că, potrivit legislației civile, odată cu transmiterea fizică a mărfii în luna noiembrie 2016, dovadă servind factura de expediție nr. 2876900 din 4 noiembrie 2016, a fost transmis și dreptul de proprietate asupra mărfii, motiv din care marfa nu aparține cu drept de proprietate Societății cu Răspundere Limitată „Cereale Comerț”.

Neemiterea facturii fiscale către Societatea pe Acțiuni „Floarea Soarelui”, nu exclude că marfa a fost transmisă către alte persoane. În calitate de magazioner, deține în proprietate depozite în care sunt păstrate cerealele mai multor proprietari, iar efectuarea modificărilor în registrul cerealelor se face în baza scrisorii de transfer de la deponentul mărfii.

Astfel, în adresa sa a parvenit scrisoarea de la Societatea cu Răspundere Limitată „Cereale Comerț” prin care s-a solicitat transferarea de pe contul său pe contul Societății cu Răspundere Limitată „Agrofloris-Nord” a semințelor de floarea soarelui în cantitate de 30 860 de kg.

Această cantitate de floarea soarelui aparține Societății cu Răspundere Limitată „Agrofloris-Nord”, iar o potențială executare silită a acestui produs ar putea duce la răspunderea materială a magazionerului.

A solicitat Societatea pe Acțiuni „Floarea Soarelui” anularea actului de control nr. 3-559879 din 2 august 2017, a răspunsurilor nr. 26-05/2-08/4806 din 30 august 2017 și nr. 25-05/2-08/6101 din 19 septembrie 2017 a Serviciului Fiscal de Stat.

Prin încheierea protocolară din 25 ianuarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru a fost atras în proces, în calitate de intervenient accesoriu Societatea cu Răspundere Limitată „Agrofloris-Nord” (f.d. 89).

Prin hotărârea din 17 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru acțiunea a fost respinsă ca nefondată.

Prin decizia din 7 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, au fost admise apelurile depuse de către Societatea pe Acțiuni „Floarea Soarelui” și Societatea cu Răspundere Limitată „Agrofloris-Nord”, casată hotărârea din 17 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care acțiunea a fost admisă parțial.

A fost dispusă anularea actului de control nr. 3-559879 din 2 august 2017. În rest, pretențiile Societății pe Acțiuni „Floarea Soarelui” au fost respinse.

La 8 mai 2019 Serviciul Fiscal de Stat a depus recurs împotriva deciziei din 7 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău.

În motivarea recursului a invocat că, instanța de apel nu a constatat toate circumstanțele importante pentru soluționarea corectă a cauzei, fiind încălcate normele de drept procedural și aplicate eronat normele de drept material.

A specificat că, la livrarea producției vânzătorul întocmește și prezintă factura fiscală cumpărătorului, întocmită pentru fiecare mijloc de transport, cu indicarea cantității producției și prețul stabilit conform contractului. Data livrării producției se consideră data ultimei facturi fiscale, eliberate de vânzător la livrarea producției. Vânzătorul se obligă să prezinte cumpărătorului factura fiscală și confirmare privind calitatea producției.

Instanța de apel a aplicat eronat prevederile Legii nr. 131 din 8 iunie 2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător deoarece modul de colectare a impozitelor și taxelor, precum și acțiunile premergătoare întreprinse de către Serviciul Fiscal de Stat sunt reglementate în Codul fiscal.

A solicitat Serviciul Fiscal de Stat admiterea recursului, casarea deciziei din 7 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău în partea admiterii acțiunii cu menținerea în această parte a hotărârii din 17 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

La 28 iunie 2019, Societatea cu Răspundere Limitată „Agrofloris-Nord” a depus referință prin care a solicitat respingerea recursului depus de Serviciul Fiscal de Stat

Prin referința depusă la 1 iulie 2019, Societatea cu Răspundere Limitată „Floarea Soarelui” a solicitat respingerea recursului declarat de către Serviciul Fiscal de Stat.

Examinând recursul, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție menționează următoarele.

Prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018 a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 257 alin. (1) din Codul administrativ, prezentul cod intră în vigoare la 01 aprilie 2019.

În conformitate cu art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Din sensul normei de drept enunțate urmează că, legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale.

Prin urmare, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va aprecia condițiile de admisibilitate a recursului în conformitate cu prevederile art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, adică conform reglementărilor anterioare intrării în vigoare a Codului administrativ.

În conformitate cu art. 247 din Codul administrativ, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. d) din Codul administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: casează integral decizia instanței de apel și restituie cauza instanței de apel dacă, în baza limitelor stabilite de lege ale examinării recursului, nu poate adopta o soluție finală în acest caz.

În conformitate cu art. 194 alin. (2) Cod administrativ, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ reține că, prezentul litigiu este guvernat de prevederile Legii contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000 (în vigoare până la 1 aprilie 2019), precum și ale Codului fiscal.

Potrivit art. 195 din Codul administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171.

Conform art. 445 alin. (1) lit. c¹) din codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, trimițând cauza spre rejudecare în prima instanță doar în cazul în care a constatat încălcarea sau aplicarea eronată a normelor de drept procedural specificate la art.432 alin.(3) lit.d) și f). La solicitarea participanților la proces, instanța de recurs poate trimite cauza spre rejudecare în prima instanță o singură dată în cazul prevăzut la art.432 alin.(3) lit.b).

Studiind materialele dosarului Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a casa integral decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe și a restitui cauza în instanța de fond, din următoarele considerente.

Din suportul probatoriu anexat la materialele cauzei rezultă că, la 2 august 2017 Direcția Generală Administrare Contribuabili Mari din cadrul Serviciului Fiscal de Stat a emis actul de control nr. 3-559879 potrivit căruia la momentul controlului producția agricolă în cantitate de 45 596 de kg în valoare de 200 652 de lei primită de către Societatea pe Acțiuni „Floarea Soarelui” în baza facturilor de expediție rămâne în proprietatea Societății cu Răspundere Limitată „Cereale Comerț”.

La fel a fost stabilită neînregistrarea în contabilitatea Societății pe Acțiuni „Floarea Soarelui” a producției agricole, semințe de floarea soarelui în cantitate de 30 860 de kg în valoare de 97 500 de lei primită în baza facturii de expediție nr. 3314327 din 1 noiembrie 2016, eliberată de către Societatea cu Răspundere Limitată „Cereale Comerț” (f.d.5-6).

La 18 august 2017, Societatea pe Acțiuni „Floarea soarelui” a înaintat un dezacord asupra actului de control din 2 august 2018. Prin răspunsul nr. 26-05/2-08/4806 din 30 august 2017, Serviciului Fiscal de Stat și-a expus poziția asupra celor indicate în dezacord (f.d. 7-8, 12).

La 30 august 2017, Societatea pe Acțiuni „Floarea Soarelui” a depus cerere de completare a dezacordului prin care a solicitat anularea actului de control nr. 3-559879 din 2 august 2017 (f.d. 10-11).

Prin răspunsul nr. 26-05/2-08/6101 din 19 septembrie 2017 a Serviciului Fiscal de Stat s-a comunicat că, argumentele expuse în cererea din 30 august 2017 privind completarea dezacordului nu pot fi luate în considerație la examinarea materialelor controlului în cauză, din motivul necorespunderii consecutivității documentării faptelor economice care urmau să fie înregistrate în contabilitate la momentul efectuării operațiunilor economico-financiare, fapt reglementat de prevederile art. 17 alin. (1) din Legea contabilității nr. 113 din 24 iulie 2007 (f.d. 14).

Prin cererea de chemare în judecată, Societatea pe Acțiuni „Floarea Soarelui” a solicitat admiterea cererii, anularea actului de control nr. 3-559879 din 2 august 2017, a răspunsurilor Serviciului Fiscal de Stat nr. 26-05/2-08/4806 din 30 august 2017 și nr. 26-05/2-08/6101 din 19 septembrie 2017.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță a respins acțiunea înaintată de către Societatea pe Acțiuni „Floarea Soarelui” ca nefondată.

Judecând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău a casat hotărârea primei instanțe și a emis o nouă hotărâre prin care a admis parțial cererea de chemare în judecată și a anulat actul de control nr. 3-559879 din 2 august 2017 a Inspectoratului Fiscal de Stat. În rest, pretențiile au fost respinse.

Examinând cauza în ordine de recurs, instanța de recurs conchide că, o astfel de soluție rezultă din nedeterminarea exactă a naturii juridice a litigiului, criteriu, care presupune prin sine lămurirea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele. Concluziile instanțelor de judecată ierarhic inferioare sunt bazate pe o apreciere unilaterală și arbitrară a materialului probator, fapt ce vine în contradicție cu normele de drept procedural.

În conformitate cu art. 118 alin. (3) Cod de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

Conform art. 240 alin. (1) Cod de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.

Reieșind din prevederile normelor enunțate, instanța de recurs reține că contrar acestor prevederi, instanțele ierarhic inferioare judecând cauza au trecut în mod superficial asupra circumstanțelor pricinii, referindu-se doar la susținerile Societății cu Răspundere Limitată „Agrofloris-Nord” și ale Societății cu Răspundere Limitată „Floarea Soarelui”, fără a examina speța sub toate aspectele, în raport cu regulile și legislația ce guvernează litigiul în cauză.

În speță, obiectul prezentei acțiuni este actul nr. 3-559879 din 2 august 2017 a Inspectoratului Fiscal de Stat potrivit căruia la rubrica concluzii și propuneri s-a indicat că, la momentul controlului producția agricolă în cantitate de 45 596 kg în valoare de 200 652 de lei primită de către Societatea pe Acțiuni „Floarea Soarelui” în baza facturilor de expediție rămâne a fi proprietatea Societății cu Răspundere Limitată „Cereale Comerț”.

Conform art. 185 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, judecătorul, în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare soluționează problema intervenirii în proces a coreclamanților, copârșitorilor și intervenienților.

Prin urmare, în conformitate cu art. 185 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare instanța urma să soluționeze problema intervenirii în proces a Societății cu Răspundere Limitată „Cereale Comerț”.

Or, prin admiterea acțiunii înaintate cu privire la anularea actului nr. 3-559879 din 2 august 2017 a Inspectoratului Fiscal de Stat, ar putea fi afectat dreptul de proprietate asupra bunurilor ce se presupun a fi proprietatea Societății cu Răspundere Limitată „Cereale Comerț”.

Iar, conform art. 67 alin. (1), (2) și (3) din Codul de procedură civilă, persoana interesată într-un proces pornit între alte persoane poate interveni în el alături de reclamant sau de pîrît până la închiderea dezbaterilor judiciare în prima instanță dacă hotărârea pronunțată ar putea să influențeze drepturile sau obligațiile lui față de una din părți. Pentru a interveni în proces, intervenientul depune o cerere în care demonstrează interesul intervenției, menționând cărei părți se va alătura. Copia de pe cerere se înmânează ambelor părți. Intervenientul accesoriu poate fi introdus în proces și la cererea uneia dintre părți sau din oficiul instanței.

Instanța de recurs conchide că, actele judecătorești emise la caz de instanțele de judecată ierarhic inferioare nu conțin o apreciere ce ar determina definitiv și incontestabil certitudinea adoptării soluției la care s-a ajuns, iar instanța de recurs fiind în imposibilitatea de a exercita controlul judiciar și să verifice temeinicia și legalitatea hotărârii atacate.

Colegiul largit reiterează că, dreptul de acces la un tribunal prevăzut de art. 6§1 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale nu este unul absolut, el poate fi supus unor restricții. În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului indică că, instanțele de judecată naționale trebuie să se asigure că restricțiile aplicate nu resping sau nu reduc accesul oferit unei persoane în așa fel sau într-o asemenea măsură încât însăși esența dreptului să fie afectată.

Mai mult, o restrângere a dreptului nu va fi compatibilă cu art. 6 §1 dacă nu urmărește un scop legitim și dacă nu există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit. Dreptul de acces la un tribunal este prejudiciat în esența sa atunci când reglementările nu mai servesc scopurilor securității juridice și buneii administrări a justiției, ci constituie un fel de barieră care împiedică justițiabilul să obțină examinarea în fond a cauzei sale de către o instanță judecătorească competentă (cauza Cornea contra Republicii Moldova, hotărârea CEDO din 22 iulie 2014, definitivă la 22 octombrie 2014).

Astfel, dreptul de acces la un tribunal constituie un element inerent tuturor garanțiilor procedurale prevăzute în Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (hotărârea CEDO din 25 februarie 1982, în cauza Campbell și Fell versus Regatul Unit) și din moment ce drepturile fundamentale trebuie garantate într-o manieră concretă și reală, dar nu iluzorie și teoretică, imposibilitatea concretă de sesizare a unei instanțe de către persoana interesată constituie o încălcare a dreptului acesteia de acces la justiție (hotărârea CEDO din 09 octombrie 1979 în cauza Airey versus Irlanda).

În consecință, întru evitarea atingerii drepturilor unor persoane ce nu au fost implicate în proces, instanța de recurs consideră necesar de a casa integral decizia instanței de apel și de a remite cauza spre rejudecare.

Reieșind din cele enunțate, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios

administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră imposibilă corectarea erorii admise de către instanțele ierarhic inferioare, în condițiile procedurii prevăzute de către legislația procesuală.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că, eroarea judiciară în cauză nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a casa integral decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe cu restituirea cauzei instanței de fond, conform competenței la Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani.

La rejudecarea cauzei, instanța urmează să țină cont de cele menționate și, reexaminând cauza, să emită o hotărâre legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. d), alin. (2) și alin. (3) din Codul administrativ și art. 445 alin. (1) lit. c¹) din Codul de procedură civilă, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul depus de către Serviciul Fiscal de Stat.

Se casează decizia din 7 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 17 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de către Societatea pe Acțiuni „Floarea Soarelui” împotriva Serviciului Fiscal de Stat, intervenient accesoriu Societatea cu Răspundere Limitată „Agrofloris-Nord” cu privire la contestarea actelor administrative și se restituie cauza în Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,

Judecătorul:

Tamara Chișca-Doneva

Judecătorii:

Sveatoslav Moldovan

Iurie Bejenaru

Victor Burduh

Nicolae Craiu